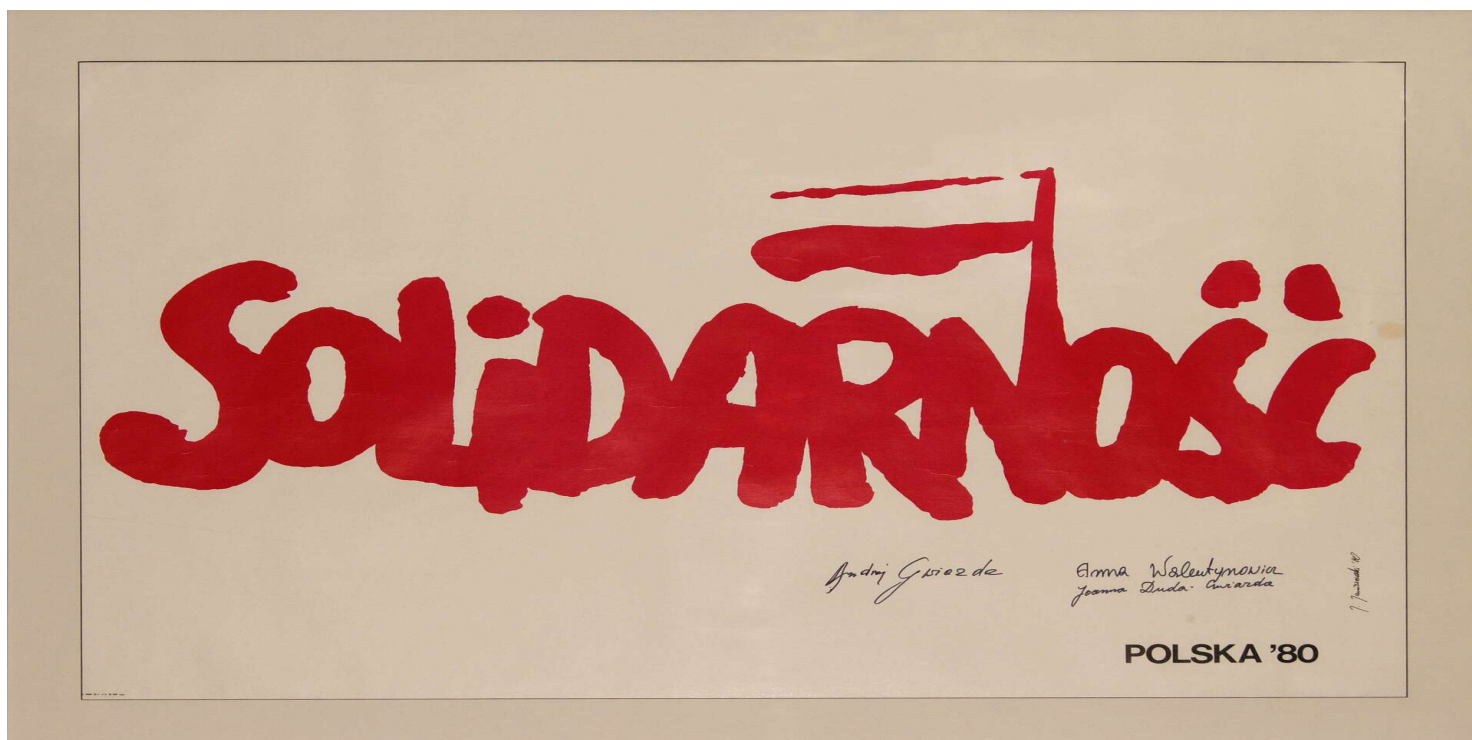

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/104280,Roman-Laskowski-1936-2014.html>

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Roman Laskowski (1936-2014)

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: CECYLIA KUTA 20.11.2023

Od 1973 r. był pracownikiem Instytutu Języka Polskiego PAN. W 1981 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1996 r. profesora zwyczajnego. Oprócz działalności naukowej Roman Laskowski zaangażował się od samego początku w ruch solidarnościowy. Inwigilowany przez SB i nękany rozmowami ostrzegawczymi zdecydował się na emigrację.

Urodził się 17 lutego 1936 r. w Komarnie koło Lwowa jako trzeci z synów Ryszarda Dąbrowy-Laskowskiego i Kazimiery z Wawrowskich. Po zajęciu wschodnich ziem Rzeczypospolitej przez wojska sowieckie w 1939 r. jego ojciec został aresztowany przez NKWD i osadzony w łagrze. W 1940 r. czteroletniego Romana wraz z matką i braćmi wywieziono do Kazachstanu. Do Polski, w nowych już granicach, rodzina przyjechała w 1946 r. i osiadła w Kietrzu Śląskim. Tam Roman Laskowski ukończył liceum ogólnokształcące, zdając w 1954 r. egzamin maturalny.

W 1940 r. czteroletniego Romana wraz z matką i braćmi wywieziono do Kazachstanu. Do Polski, w nowych już granicach, rodzina przyjechała w 1946 r. i osiadła w Kietrzu Śląskim. Tam Roman Laskowski ukończył liceum ogólnokształcące, zdając w 1954 r. egzamin maturalny.

Podjął studia slawistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, które ukończył w 1959 r. Rok później został asystentem w Komisji Językowej Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach, a następnie (1962-1968) w Zakładzie Słowianoznawstwa Polskiej Akademii Nauk. W latach 1969-1973 był zatrudniony w Zakładzie Języka Polskiego Instytutu Badań Literackich PAN, w Pracowni Budowy Gramatycznej. Jednocześnie w tym samym czasie wykładał w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, a w latach 1971-1973 w Instytucie Filologii Słowiańskiej na UJ. Na tej uczelni, kilka lat wcześniej, w 1967 r. uzyskał stopień doktora, a w 1974 r. habilitację.

Od 1973 r. był pracownikiem Instytutu Języka Polskiego PAN. W 1981 r. uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1996 r. profesora zwyczajnego. W latach 1975-1985, a także 2001-2007 był kierownikiem Zakładu Teorii Języka i Współczesnego Języka Polskiego IJP PAN. Ponadto w latach 1973-1985 wykładał na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

W „Solidarności”

Oprócz działalności naukowej Roman Laskowski zaangażował się od samego początku w ruch solidarnościowy. W 1980 r. był organizatorem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Pracowników Nauki, Techniki i Oświaty w Instytucie Języka Polskiego PAN.

Po wprowadzeniu stanu wojennego prowadził działalność w podziemnych strukturach związku.

Po włączeniu organizacji w struktury „Solidarności”, od grudnia 1980 r. był zastępcą przewodniczącego Komisji Zakładowej Oddziału PAN w Krakowie oraz wiceprzewodniczącym Ogólnopolskiej Komisji Porozumiewawczej NSZZ „Solidarność” PAN, odpowiedzialnym m.in. za przygotowanie projektu reformy PAN, a także za doprowadzenie do zadośćuczynienia dla szykanowanych pracowników tej instytucji. W tym czasie do związku zapisało się 96 proc. pracowników i emerytów z różnych placówek PAN w Krakowie, począwszy od instytutów przez zakłady i pracownie po biura Oddziału PAN.

Po wprowadzeniu stanu wojennego prowadził działalność w podziemnych strukturach związku. 14 grudnia 1981 r. w krakowskim Oddziale PAN został zatrzymany przez funkcjonariuszy SB podczas przepisywania na maszynie odezwy pracowników Wydziału Prawa UJ „Do społeczeństwa polskiego”, w którym dowodzili oni, że wprowadzenie stanu wojennego było nielegalne i bezprawne.

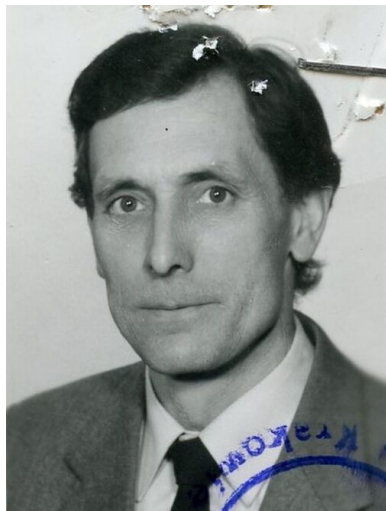
Uczestniczył w tworzeniu programu TKK pt. „Społeczeństwo podziemne”, przyjętego w lipcu 1982 r. Z ramienia TKK podjął się zorganizowania Rady Programowej, w której pracach brał udział aż do momentu wyjazdu do Szwecji w 1985 r.

Wkrótce włączył się w działalność konspiracyjną. Był jednym z założycieli i członkiem redakcji „Biuletynu

Małopolskiego” (1982-1985), organu prasowego naczelnej struktury podziemnej małopolskiej „Solidarności” – Regionalnej Komisji Wykonawczej Regionu Małopolska, a od jesieni 1983 r. Regionalnego Komitetu „Solidarność” Małopolska. Współpracował również z podziemnym „Miesięcznikiem Małopolskim”.

W czerwcu 1982 r. wraz z Jerzym Zdradą stworzył zespół programowy RKW i kierował tzw. Grupą Opinii i Analiz. W latach 1982-1983 był też jednym z najbliższych doradców przewodniczącego RKW Władysława Hardka oraz tzw. łącznikiem merytorycznym RKW z Tymczasową Komisją Koordynacyjną NSZZ „Solidarność” – podziemnym organem koordynującym działalność regionalnych struktur związku w stanie wojennym.

Uczestniczył w tworzeniu programu TKK pt. „Społeczeństwo podziemne”, przyjętego w lipcu 1982 r. Z ramienia TKK podjął się zorganizowania Rady Programowej, w której pracach brał udział aż do momentu wyjazdu do Szwecji w 1985 r. W działalności konspiracyjnej posługiwał się pseudonimami „1000” i „Kamil”.

Roman Laskowski (1936-2014)

Na emigracji

Inwigilowany przez SB i nękanym rozmowami ostrzegawczymi zdecydował się na emigrację. W 1985 r., po wygraniu konkursu, Roman Laskowski objął Katedrę Języków Słowiańskich na Uniwersytecie w Göteborgu, gdzie pracował jako profesor aż do przejścia na emeryturę w 2001 r. Po przyjeździe do Göteborga, z upoważnienia krajowego kierownictwa NSZZ „Solidarność”, podjął współpracę z Biurem Koordynacyjnym „S” w Brukseli. Wspierał środowiska polonijne i angażował się na rzecz wprowadzania programu nauczania języka ojczystego i kultury dzieci polskiej emigracji. Było to jego najważniejszym celem aż do śmierci. Za długoletnią działalność na rzecz szwedzkiej Polonii został w 1995 r. odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia

Polski.

Był autorytetem w międzynarodowej slawistyce, niezwykle aktywnym w życiu naukowym jako członek wielu komisji i stowarzyszeń naukowych zarówno w Polsce jak i za granicą.

Po powrocie do ojczyzny w 2001 r. kontynuował pracę w Instytucie Języka Polskiego PAN, a ponadto był zatrudniony w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ (2001-2008) oraz na Wydziale Kulturoznawstwa i Filologii Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie (2008-2012).

Był autorytetem w międzynarodowej slawistyce, niezwykle aktywnym w życiu naukowym jako członek wielu komisji i stowarzyszeń naukowych zarówno w Polsce jak i za granicą, m.in.: PAU, Komitetu Językoznawstwa PAN, Komitetu Słowianoznawstwa PAN, Królewskiego Towarzystwa Naukowego w Göteborgu, Międzynarodowej Komisji Gramatycznej Języków Słowiańskich (1976-1985, jej sekretarz), Czeskiego Towarzystwa Językoznawczego oraz Polskiego Towarzystwa Językoznawczego.

Wygłaszał wykłady gościnne na europejskich uniwersytetach, m.in. w Niemczech, Austrii, Szwecji, Danii, Norwegii, Francji, Wielkiej Brytanii, w Czechach i na Słowacji. Był autorem lub współautorem wielu publikacji z zakresu językoznawstwa polskiego i ogólnego, w tym współtwórcą i redaktorem „Gramatyki współczesnego języka polskiego” (1984 i następne). W 2004 r. utworzył i był pierwszym redaktorem naczelnym „*Studies in Polish Linguistics*”, a od 2006 r. redaktorem naczelnym „Biuletynu Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”. Ponadto zasiadał w radach redakcyjnych czasopism językoznawczych: „*Polonica*”, „*Rocznik Sławistyczny*”, „*Linguistica Copernicana*”, „*Cognitive Studies*” oraz „*Russkij Jazyk*”.

Zmarł po ciężkiej chorobie 21 czerwca 2014 r. Spoczął w Alei Zasłużonych na cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Wspominając go prof. Krystyna Kowalik z IJP PAN pisała:

„Bogaty w wydarzenia i niekonwencjonalny życiorys Romana Laskowskiego to splot wielu czynników zewnętrznych, ale i Jego własnych, niełatwych decyzji. Był uczonym światowego formatu. O kontakt z Nim zabiegało wielu, choć naukowy autorytet i bezkompromisowość Jego opinii stwarzały często trudny do przełamania dystans. W środowisku nieraz powtarzano, że był artystą w swoim zawodzie. Hojnie obdarzony przez los rozlicznymi talentami, był Człowiekiem o wyjątkowej inteligencji, kulturze osobistej, pracowitości i

nieustannej ciekawości świata”.

Tekst pochodzi z serii *Małopolscy Bohaterowie „Solidarności”*

COFNIJ SIĘ